

ŽÍT S KRAJINOU

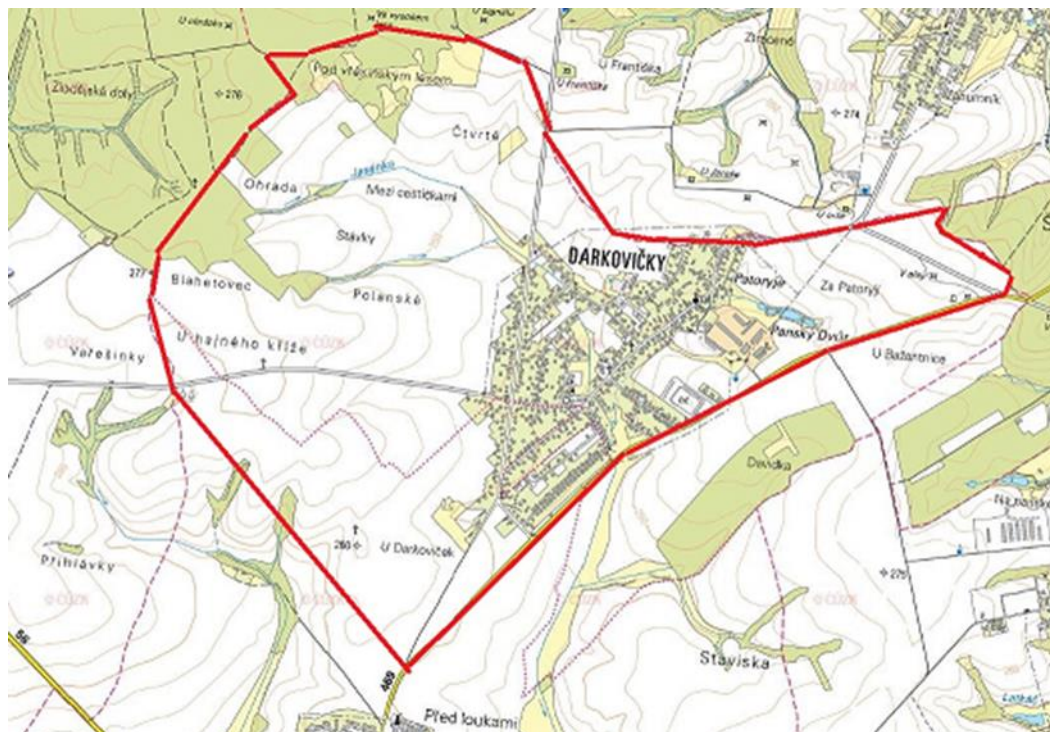
Obnova krajinných struktur aneb „Oživlá krajina Darkoviček a Hlučina“

Teze:

Krajina je domovem, domovem všeho živého i neživého. Utváří se již miliony let. Naše sídelní krajina, tak jak jí známe, vznikala s rozvojem zemědělství od 5. století př. n. l. Za tu dobu se krajina postupně vyvíjela až do dnešní, mnohdy neutěšené podoby. Člověk nestojí mimo přírodu, ale je její součástí. Jako civilizovaný druh planety podstatně ovlivňuje její vzhled a i její přírodní procesy. S rozvojem průmyslu v 19. století toto ovlivnění nabralo na síle i rychlosti. Nyní, kdy sklízíme hořké plody tohoto rozvoje, se zřetelně ukazuje, že ke krajině je třeba přistupovat s pokorou, sledovat ji, poučit se z ní, brát si z ní, ale zároveň se jí snažit co nejvíce vrátet a přispívat k jejímu uchování.

Vymezení zájmového území:

Zájmové území se nachází v katastrálním území Darkovičky a Hlučín. V terénu je ho možno vymežit silnicí druhé třídy 469 od OKD Hlučín až po Areál československého opevnění, dále katastrální hranicí mezi Darkovičkami a Darkovicemi, katastrální hranicí mezi Darkovičkami a Vřesinou, katastrální hranicí mezi Hlučínem a Kozmicemi a přes cestu mezi Kozmicemi a Darkovičkami až k OKD Hlučín.

Výchozí situace:

Žít s krajinou - Darkovičky, Hlučín a Boborvníky, z.s.

sídlem Vřesinská 20/909, Hlučín- Darkovičky 748 01

IČ: 07328061

e-mail: info@zitskrajinou

mob.: 724 623 932

ŽÍT S KRAJINOU

Současná krajina v zájmovém území v extravilánu je převážně zemědělského charakteru. Od kolektivizace zemědělství byli původní hospodáři odtrhnuti od svých majetků, a tím byly přerušeny vazby k půdě a krajině i u dalších generací. Po pádu totalitního režimu byla půda navracena původním majitelům. Hospodařit na nich začala jen nepatrná část, i ta se však v současné době zúžila na čtyři malé hospodáře, dále zde hospodaří jedna větší zemědělská společnost a dva soukromě hospodařící zemědělci. V padesátých letech krajinu poznamenala rapidní změna, původní políčka byla scelena ve velké lány. Jejich hranicemi se stali jen silnice, potok Brudek a jeho pravostranný přítok. Po revoluci byly sice zaznamenány hlavně v lokalitě Na třetině menší půdní celky, avšak v dnešní době jsou již zase převážně sceleny. S ústupem živočišné výroby se zúžilo i spektrum pěstovaných kulturních plodin, sestaveno dle největší výměry: pšenice ozimá, řepka olejná, kukuřice setá, ječmen setý, v menší míře pak cukrová řepa, sporadicky pak tollice vojtěška. Původní páteřní polní cesty byly zaorány. Krajina přestala být přístupná jak vlastníkům půdy, tak jejich návštěvníkům, což přispělo k odcizení jejich sounáležitosti s krajinou. Odcizení pak navíc umocnil rozvoj konzumního způsobu života. V současné době však našťastí spatřujeme určitou renesanci vztahu člověka k přírodě, zejména v blízkém okolí, k její ochraně a chápání zdravé krajiny jako nedílné součásti života. Od padesátých až do osmdesátých let minulého století byla krajina odvodňována, potok Brudek a jeho přítok byly terénně svedeny do koryta. Koryto bylo zpevněno, čímž se zamezilo jeho přirozenému rozlivu, a to způsobuje komplikace při povodních. Jeho terénním utopením ubylo také ploch trvale či částečně zamokřených, které poskytovaly přirozený biotop mnoha živočišným i rostlinným druhům. K odvodnění krajiny přispěly i meliorace, které jsou dnes ještě převážně funkční, což přispívá k deficitu vodní bilance v krajině. Zemědělská výroba znamenala intenzifikaci. Mechanizace se stává čím dál více sofistikovanou, se širokým záběrem a velkým výkonem. Částečně se opouští od zavedených postupů přípravy půdy, a to zejména orby. Bohužel nedostatek organických hnojiv je řešen průmyslovými hnojivy. Módou se stálo používat i pesticidy před zaoráním zeleného hnojení. Takto vykonávané konvenční zemědělství soustřeďující se jen na ekonomickou složku se jeví do budoucna jako neudržitelné. Velice negativním jevem je eroze půdy, kterou mohou všichni zaznamenat například při lokálních povodních na Kozmické ulici. Když si uvědomíme, že jeden centimetr ornice se tvoří 100 až 2000 let, ale v současnosti jej ztrácíme během 10–20 let, je toto hospodaření trvale neudržitelné. Krajina zaznamenává úbytek jak rostlinných druhů, tak živočišných. Indikátorem může být úplné vymizení čejek chocholatých, které byly ještě před 15 lety zcela běžnými ptáky. Úbytek či úplné vymizení je možné sledovat u všech druhů, krom prasete divokého a zavlečených druhů jako je mývalovec severní ad. Sumárně lze konstatovat, že krajina trpí nedostatkem vody a živin. Je zaznamenána porušená funkčnost přírodních procesů a biodiverzita se pohybuje na minimu. Krajina nefunguje jako celek, je uzavřená. Z pohledu trvale udržitelného hospodaření, jak ho známe z lesních ekosystémů, kde ho tvoří tři rovnoměrné pilíře, a to ekologický, produkční a sociální, je ve výrazném popředí jen produkce, tedy ekonomický pilíř. Rozložení zemědělské produkce je však výrazně minimální s ohledem na počet obyvatel v zájmovém území. Lesní ekosystémy si udržely většinou svou držbu a jsou využívány jako tzv. selské lesy. Hromadné odumírání smrkových porostů způsobené stresem z nedostatku srážek, je vzhledem k zastoupení smrku do 20 % výrazně nepostihlo. Důležitými krajinnými

ŽÍT S KRAJINOU

prvky v zájmové lokalitě jsou niva potoku Brudek a jeho přítoku, dále lokalita Na Vojenském a lokalita kolem Rybníku v Darkovičkách.

Cíl:

Cílem je vytvořit fungující krajinu, která co nejméně trpí nedostatkem vody (funguje v ní tzv. malý vodní cyklus), odolává větrné a vodní erozi, je bohatá na rostlinné i živočišné druhy a je přístupná dle jejich potřeb všem aktérům krajinné politiky – zemědělcům, myslivcům, vlastníkům půdy, návštěvníkům krajiny, drobným hospodářům a samosprávě. Cílem je také změna přístupu všech aktérů krajinné politiky s nakládáním přírodních zdrojů, tak aby byly v rovnováze všechny tři pilíře trvale udržitelného hospodaření.

Časové ohraničení:

Projekt bude probíhat od 10/2018 do 10/2022

Realizované prvky

a) Jednotlivé realizované krajinné prvky

A1) Polní cesty s výsadbou plodonosných stromů a keřů

Přístup do krajiny, spojnice, biokoridory, zvýšení potravní nabídky, podpora malého vodního cyklu, ochrana před vodní a větrnou erozí.

A2) Biopásy

Zvýšení potravní nabídky a životního prostoru (krytu), ochrana proti vodní erozi.

A3) Květnaté louky

Zvýšení potravní nabídky a životního prostoru, podpora opylovačů a hmyzu.

A4) Liniové výsadby

Zvýšení potravní nabídky a životního prostoru, podpora malého vodního režimu, ochrana před větrnou erozí.

A5) Zvěřní políčka

Zvýšení životního prostoru a potravní nabídky zejména pro drobnou zvěř, ale i zvěř spárkatou.

A6) Tůně

Zvýšení životního prostoru zejména pro živočichy a rostliny ve větší míře závislé na permanentním dostatku vody (např. obojživelníci), zajištění přístupu vody volně žijícím živočichům.

ŽÍT S KRAJINOU

A7) Agrolesnické systémy

Podpora všech mimoprodukčních složek krajiny při zachování produkční funkce.

A8) Veřejné sady

Pěstování původních krajinných odrůd, možnost sběru a místo pro setkání občanů.

A9) Agropark

Osvětový prostor s ukázkou všech kulturních plodin a způsobem hospodaření v krajině.

A10) Tvorba a obnova remízů

Podpora všech mimoprodukčních funkcí krajiny.

A11) Umělé napáječky

Zajištění dostatku vody v místech, kde již není možná přírodní cesta.

A12) Kulturní stavby

Obnova poutního kříže, odpočívadla v krajině, Rothschildovy studny.

Zapojené subjekty:

Cílem je zapojit co nejvíce subjektů z aktérů krajinné politiky, jak zemědělce, vlastníky půdy, drobné hospodáře, myslivecké spolky, místní spolky i občany.

Financování:

Projekt bude financován z grantů či případných darů.

Osvěta

Projekt bude propagován jak přímo v krajině, tak prostřednictvím současných medií. Možností je i propagace formou roznosu letáků.

Programy pro školku, základní školu, zájmové organizace sdružující mládež, ale i pro veřejnost.

Vyhodnocení

Na konci časového ohraničení bude projekt vyhodnocen a bude navržen následný postup.

Související dokumenty: Mapa a soupis zamýšlených pozemků, Plán výsadby a osetí.

Zpracoval: Ing. Tomáš Matýsek, 10. 11. 2018 Darkovičky